

ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Biudžetinė įstaiga, Vingio g. 15A, LT-63218 Alytus, tel./faks. (8 315) 51 653 el. p. biuras@alytausvb.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301768543

**ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGAS LANKANČIŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ, DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ
BŪKLĖS VERTINIMAS 2023 M.**

Alytus, 2024

Turinys

SAVOKOS	3
ĮVADAS.....	4
FIZINĖ BŪKLĖ	5
DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖ	9
IŠVADOS	10

SAVOKOS

Pagrindinė fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimų, netaisyklingą laikyseną, funkcinių negalavimų ir pan.) vaikai. Šiai grupei priklausantys vaikai gali treniruotis sporto būreliuose ir dalyvauti sporto varžybose be apribojimų.

Parengiamoji fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami vaikai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti fizinio ugdymo pamokų visu pajėgumu. Šios grupės vaikai mankštinaisi pamokose pagal mokyklinę programą su sąlyga, kad fizinė veikla nepablogintų jų sveikatos būklės. Kai kurie fiziniai pratimai nėra atliekami arba ribojami.

Specialioji fizinio ugdymo grupė – šiai grupei priskiriami vaikai, kurie turi nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Šiai grupei priskiriami vaikai, kurie mankštinaisi pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydamosios kūno kultūros pratybas.

Bendrosios rekomendacijos – priskiriamos vaikams tais atvejais, kai jie gali ugdymo veikloje dalyvauti laikydamiesi tam tikrų rekomendacijų. Pateiktame rekomendacijų sąrašė yra numatytos šios rekomendacijos: pritaikytas maitinimas, pritaikyta sėdėjimo vieta, vengti alergenų, skubios pagalbos poreikis bei kita (įrašomos gydytojo).

Specialiosios rekomendacijos – priskiriamos vaikams tais atvejais, kai jie gali ugdymo veikloje dalyvauti laikydamiesi tam tikrų rekomendacijų ir yra numatytos bendrosios rekomendacijos (pvz. prie bendrųjų rekomendacijų numatytas skubios pagalbos poreikis, tuomet privaloma nurodyti bent vieną specialią rekomendaciją). Šiame bloke gali būti nurodomos rekomendacijos ir priemonės kiekvienai ligai/sveikatos sutrikimui pagal TLK-10-AM klasifikacija.

Pritaikytas maitinimas – maitinimas, kuris užtikrina tam tikro sveikatos sutrikimo (alergija tam tikriems maisto produktams, virškinimo sistemos ligos ar remisinės jų būklės ir kt.) nulemtų, asmens individualių maisto medžiagų ir energijos poreikių patenkinimą, parenkant toleruojamus maisto produktus, jų gamybos būdą, konsistenciją ir valgymo režimą. Pritaikytas maitinimas turi būti raštiškai rekomenduotas gydytojo.

KPI+kpi indeksas – tai nuolatinių (KPI) ir pieninių (kpi) dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam vaikui. K (k) – žymima kiek dantų pažeisti karieso, P (p) – kiek dantų yra plombuotų ir I (i) – kiek dantų dėl karieso yra išrautų.

PUG – priešmokyklinio ugdymo grupė.

IVADAS

Kasmetiniai profilaktiniai vaikų sveikatos patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos patikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“. Duomenys apie vaikų sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1. „Mokinio sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951. Šią apskaitos formą sudaro dvi dalys: fizinės būklės įvertinimo bei dantų ir žandikaulių būklės įvertinimo.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 patvirtintoje Lietuvos higienos normoje HN 75:2016 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, nustatyta, kad vaiko tėvai (globėjai) privalo pasirūpinti kasmetiniu vaiko profilaktiniu patikrinimu.

Vaikų profilaktinių patikrinimų duomenys iš Elektroninės sveikatos paslaugų bendradarbiavimo ir infrastruktūros informacinės sistemos (ESPBI IS) perkeliama į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (VSS IS). Informaciją VSS IS gali stebėti įstaigoje dirbantis visuomenės sveikatos specialistas.

Visuomenės sveikatos biurams suteikiama prieiga prie vaiko sveikatos pažymėjimų duomenų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. V-1035/ISAK-2680 „Dėl Sveikatos priežiūros mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“, 5 punkto nuostatomis, kad visuomenės sveikatos priežiūros organizavimas ugdymo įstaigoje yra grindžiamas bendradarbiavimu tarp ugdymo įstaigos ir visuomenės sveikatos biuro, kurio viena iš funkcijų – vaikų sveikatos būklės stebėseną.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos analizei atlikti naudojami duomenys, kurie buvo įvesti į VSS IS. 2023 m. duomenimis Alytaus miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 2275 vaikai. Sveikata profilaktiškai buvo patikrinta – 79,74 proc. vaikų, užpildant formą Nr. E027-1. 94,91 proc. pateiktų formų buvo užpildyta I dalis „Fizinės būklės įvertinimas“, 80,79 proc. – II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“.

FIZINĖ BŪKLĖ

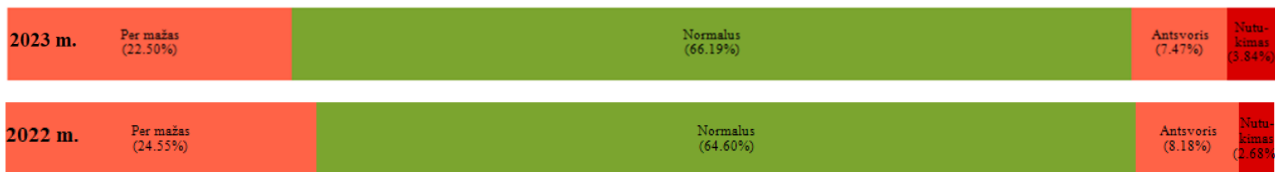
Bendra, ikimokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie gali dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų Alytaus mieste siekia 93,51 proc. (2022 m. – 95,20 proc., 2021 m. – 97,38 proc.), Lietuvoje – 85,95 proc. Didžiausia dalis vaikų, kurie gali dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų yra 5 metų amžiaus vaikai (1 lentelė).

1 lentelė. Vaikų dalis, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų Alytaus m. ir Lietuvoje pagal amžių, proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų, dalis (%)	iki 3 m.	94,25	92,09
	3 m.	91,67	87,16
	4 m.	92,45	83,65
	5 m.	94,61	82,62
	PUG	94,20	83,51

Normalų kūno svorį Alytaus mieste 2023 m. turi 66,19 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų, (2022 m. – 64,60 proc.) Lietuvos rodiklis – 63,81 proc. Per mažą kūno svorį – 22,50 proc. vaikų ir 11,31 proc. vaikų yra su antsvoriu bei nutukę (1 pav.).

1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kūno masės indekso grupes Alytaus m. 2022 – 2023 m., proc.

Stebima tendencija, kad jaunesniame amžiuje didesnė dalis vaikų turi per mažą kūno svorį, o didėjant vaikų amžiui, didėja vaikų dalis kurie yra nutukę (2 lentelė).

2 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal kūno masės indekso grupes bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, turinčių per mažą svorį, dalis (%)	iki 3 m.	25,86	30,20
	3 m.	25,54	30,11
	4 m.	23,57	29,73
	5 m.	21,78	26,71
	PUG	17,15	21,49
Mokinių, turinčių normalų svorį, dalis (%)	iki 3 m.	62,93	61,22
	3 m.	66,13	63,03
	4 m.	64,53	63,21
	5 m.	65,77	64,36
	PUG	70,71	66,68

Mokinių, turinčių antsvorį, dalis (%)	iki 3 m.	9,05	6,60
	3 m.	6,45	5,28
	4 m.	7,78	5,18
	5 m.	8,30	6,15
	PUG	6,07	7,72
Mokinių, turinčių nutukimą, dalis (%)	iki 3 m.	2,16	1,99
	3 m.	1,88	1,58
	4 m.	4,12	1,88
	5 m.	4,15	2,78
	PUG	6,07	4,11

99,44 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste yra priskiriami pagrindinei fizinio ugdymo grupei (Lietuvoje 99,57 proc.). Pastebėta, kad visose amžiaus grupėse vaikų dalis, priskiriama pagrindinei, parengiamajai ir specialiajai fizinio ugdymo grupei yra panaši. Iš visų grupių, priešmokyklinio ugdymo grupėje (PUG) buvo daugiausiai vaikų kuriems būtų priskirta specialioji fizinio ugdymo grupė, tačiau iš visų amžiaus grupių parengiamosios ir specialios grupės atvejai yra vienetiniai (3 lentelė).

3 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal fizinio ugdymo grupes bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, priskiriamų pagrindinei fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	99,18	99,78
	3 m.	99,46	99,68
	4 m.	99,54	99,56
	5 m.	100,00	99,50
	PUG	98,94	99,28
Mokinių, priskiriamų parengiamajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	0,41	0,11
	3 m.	0,54	0,11
	4 m.	0,23	0,21
	5 m.	0,00	0,22
	PUG	0,00	0,29
Mokinių, priskiriamų specialiajai fizinio ugdymo grupei, dalis (%)	iki 3 m.	0,41	0,12
	3 m.	0,00	0,21
	4 m.	0,23	0,23
	5 m.	0,00	0,28
	PUG	1,06	0,44

Alytaus mieste 6,49 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų yra paskirtos bendrosios rekomendacijos, 3,62 proc. – specialiosios (Lietuvoje atitinkamai 13,39 ir 7,54 proc.). Bendrosios ir specialiosios rekomendacijos daugiausiai priskirtos 3 m. amžiaus vaikų grupėje (4 lentelė).

4 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal nurodytų rekomendacijų grupę bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, kuriems nurodytos bendrosios rekomendacijos, dalis (%)	iki 3 m.	5,75	7,32
	3 m.	8,33	12,28
	4 m.	7,55	15,68
	5 m.	5,39	16,72
	PUG	5,80	15,91
Mokinių, kuriems nurodytos specialiosios rekomendacijos, dalis (%)	iki 3 m.	3,08	4,51
	3 m.	5,65	6,95
	4 m.	3,66	8,56
	5 m.	2,49	9,23
	PUG	3,69	8,79

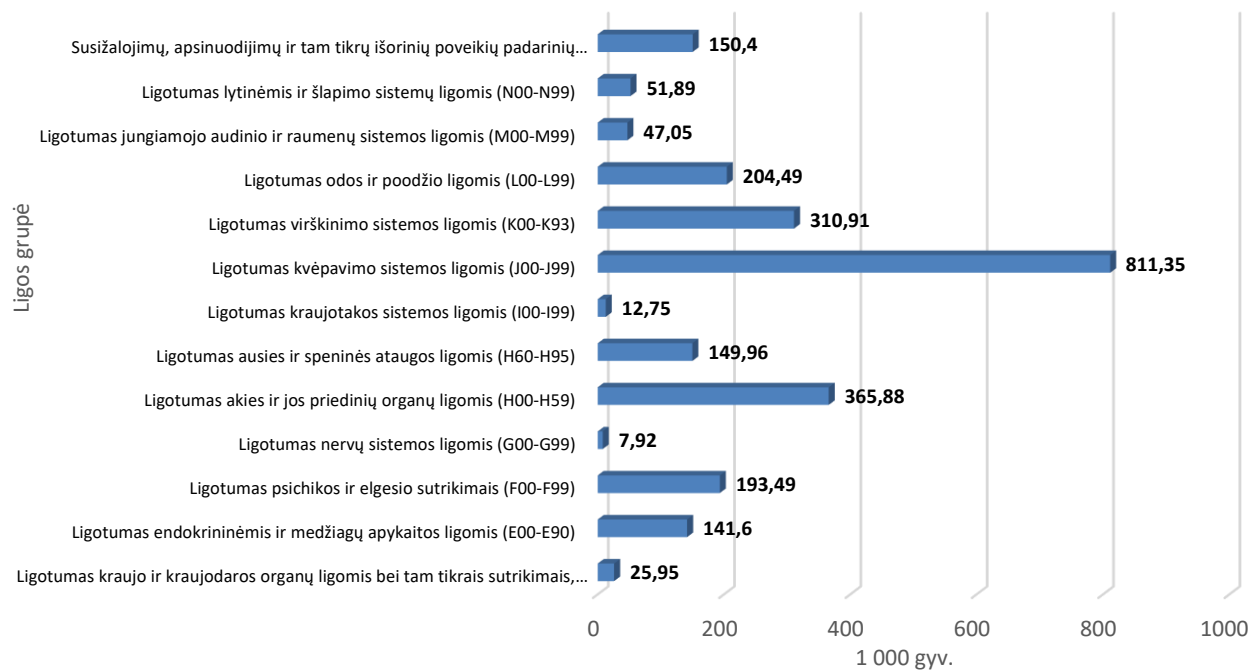
2,23 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste paskirtas pritaikytas maitinimas (Lietuvoje 1,75 proc.). Dažniausiai reikalingas pritaikytas maitinimas yra vaikams iki 3 metų amžiaus (5 lentelė).

5 lentelė. Vaikų pasiskirstymas pagal rekomenduojamą pritaikytą maitinimą bei amžių Alytaus m. ir Lietuvoje, proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.	Reikšmė Lietuvoje
Mokinių, kuriems pritaikytas maitinimas, dalis (%)	iki 3 m.	3,08	2,33
	3 m.	2,96	1,94
	4 m.	2,52	1,68
	5 m.	1,45	1,38
	PUG	1,06	1,27

Ikimokyklinio amžiaus vaikų tarpe Alytaus mieste, didžiausias ligotumas yra kvėpavimo sistemų ligomis (811,35 /1000 gyv.), akies ir jos priedinių organų (365,88/1000 gyv.), bei virškinimo sistemos ligomis(310,91/1000 gyv.). Mažiausias –kraujotakos sistemos ligomis ir nervų sistemos ligomis (2 pav.).

Mokinių sergamumas pagal ligų grupes

2 pav. Mokinių sergamumas pagal ligų grupes Alytaus m. 2023 m., 1 000 gyv.

DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖ

29,89 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste neturi ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų (2022 m. – 31,72 proc.). Didžiausia dalis vaikų, turinčių visiškai sveikus dantis yra iki 3 m. amžiaus grupėje, mažiausia – PUG amžiaus vaikai. Stebima, kad didėjant vaikų amžiui, didėja vaikų dalis, kurie turi žandikaulių ir/arba pavienių dantų sąkandžio patologiją (6 lentelė).

6 lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiskirstymas pagal dantų ir žandikaulių būklės įvertinimą bei amžių Alytaus m., proc. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė Alytaus m.
Mokinių, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (%)	iki 3 m.	47,60
	3 m.	36,84
	4 m.	29,87
	5 m.	18,53
	PUG	13,20
Mokinių, turinčių žandikaulių patologiją, dalis (%)	iki 3 m.	3,2
	3 m.	4,28
	4 m.	8,00
	5 m.	7,13
	PUG	12,54
Mokinių, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją, dalis (%)	iki 3 m.	1,60
	3 m.	3,95
	4 m.	1,33
	5 m.	4,04
	PUG	9,90

Alytaus mieste vaikams iki 3 ir 3 metų amžiaus tarpe bendras kpi+KPI indeksas nustatytas labai žemo intensyvumo lygio, 4 metų amžiaus vaikams – žemo intensyvumo, 5 metų – vidutinio intensyvumo, o priešmokyklinio ugdymo grupių vaikams – aukšto intensyvumo dantų ėduonies lygis. Stebima tendencija, kad vaikų amžiui didėjant, didėja kpi+KPI indekso reikšmė (7 lentelė).

7 lentelė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kpi+KPI indekso reikšmės Alytaus m. 2023 m.

Rodiklis	Amžius	Reikšmė* Alytaus m.
kpi+KPI indeksas	iki 3 m.	0,21
	3 m.	0,90
	4 m.	2,03
	5 m.	3,18
	PUG	5,06

* – labai žemas, kai mažiau nei 1,2; žemas – 1,2-2,6; vidutinis – 2,7-4,4; aukštas – 4,5-6,5; labai aukštas, kai daugiau nei 6,5.

IŠVADOS

1. Didžioji dalis Alytaus miesto ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo procese gali dalyvauti be jokių apribojimų (93,51 proc.), taip pat yra priskirti pagrindinei fizinio ugdymo grupei.
2. Normalų kūno svorį Alytaus mieste turi 66,19 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų.
3. 2,23 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste paskirtas pritaikytas maitinimas.
4. Didžiausias ligotumas yra kvėpavimo sistemų ligomis (811,35 atv./1000 gyv.)
5. 29,89 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų Alytaus mieste neturi éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų.